

Laki

kunnallisen virkaehtosopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kunnallisen virkaehtosopimuslain (669/1970) nimike, 1 §, 2 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 3 §:n 1—4 momentti, 5 ja 5 a §, 8 §:n 2 ja 3 momentti, 11 ja 13 §, 14 §:n 1 ja 2 momentti, 15 ja 19 §, 20 §:n 2 ja 4 momentti, 21 §:n 1 momentti sekä 25, 28 ja 29 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 3 momentin 2 kohta laissa 485/1996, 3 §:n 4 momentti laissa 436/1993, 5 ja 13 § osaksi laissa 765/1986, 5 a § laissa 204/1991, 14 §:n 1 momentti laissa 765/1986, 20 §:n 4 momentti ja 21 §:n 1 momentti laissa 492/1986 sekä 28 § laissa 19/1997, seuraavasti:

Laki

kunnan ja hyvinvointialueen virkaehtosopimuksista

1 §

Tässä laissa säädetään neuvotteluista kuntien, kuntayhtymien, hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien viranhaltijoiden palvelussuhteen ehtojen vahvistamiseksi virkaehtosopimuksin ja työrauhan turvaamiseksi.

2 §

Sopia ei saa:

-----
2) eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin verrattavista muista eduista, virkasuhdeasuntojen vuokrien määristä taikka kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän muun omaisuuden käyttämisestä lukuun ottamatta työnantajan ja viranhaltijoiden välisessä yhteistoimintatehtävissä toimivan henkilön työtiloja ja työvälineitä;

Asiaan, josta ei ole virkaehtosopimusta, ja 3 momentissa tarkoitettuihin asioihin sovelletaan, mitä niistä erikseen säädetään tai määrätään taikka virkaehtosopimuksen lisäksi Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n suostumuksella sopimuspalkkaisen viranhaltijan kanssa yksittäistapauksessa sovitaan.

3 §

Neuvottelu- ja sopimusosapuolina ovat Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT ja sellainen rekisteröity yhdistys, jonka varsinaisiin tarkoituksiin kuuluu viranhaltijoiden etujen valvominen kuntien, kuntayhtymien, hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien palvelussuhteissa (*viranhaltijayhdistys*) ja jonka kanssa Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT harkitsee tarkoituksenmukaiseksi virkaehtosopimuksen tekemisen.

Asiasta, josta saadaan sopia virkaehtosopimuksin, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT voi valtuuttaa kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän omasta puolestaan tekemään virkaehtosopimuksen Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n määräämissä rajoissa.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n järjestysmuodosta ja toiminnasta säädetään kuntien ja hyvinvointialueiden työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä annetussa laissa (/).

Neuvottelumenettelystä sekä työrauhan turvaamista tarkoittavasta tai muusta vastaavasta menettelystä voidaan tehdä erillinen sopimus (*pääsopimus*). Samoin voidaan tehdä erillinen sopimus henkilöstöasioiden hoitamisessa noudatettavasta kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän viranhaltijoiden yhteistoimintaa koskevasta menettelystä (*yleissopimus*).

---

5 §

Virkaehtosopimukseen ovat sidottuja:

- 1) Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT;
- 2) hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) kunnalliset keskusjärjestöt;
- 5) ne viranhaltijayhdistykset, jotka ovat tehneet virkaehtosopimuksen tai jälkepäin aikaisempien sopimukseen osallisten suostumuksella kirjallisesti siihen yhtyneet;
- 6) ne rekisteröidyt yhdistykset, jotka yhdessä tai useammassa asteessa ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet 5 kohdassa tarkoitettujen viranhaltijayhdistysten alayhdistyksiä;
- 7) ne viranhaltijat, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet sopimukseen sidotun yhdistyksen jäseniä.

Virkaehtosopimuksen estämättä Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT voi määrätä viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista toisin kuin virkaehtosopimuksessa on sovittu, jos henkilöstön saaminen kuntien, kuntayhtymien, hyvinvointialueiden tai hyvinvointiyhtymien palvelukseen tai palveluksessa pitäminen taikka muut painavat syyt sitä vaativat. Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT ei kuitenkaan saa määrätä palvelussuhteen ehtoja huonommiksi kuin mitä virkaehtosopimuksissa on sovittu.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT on ennen 2 momentin mukaisen määräyksen antamista neuvoteltava siitä pääsopimuksen osapuolina olevien yhdistysten kanssa sekä kuultava siitä asianomaisia kuntia, kuntayhtymiä, hyvinvointialueita ja hyvinvointiyhtymiä. Jos asia koskee lukuisia kuntia, kuntayhtymiä, hyvinvointialueita tai hyvinvointiyhtymiä, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT voi kuulla siitä kuntien, kuntayhtymien, hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien asemesta kuntien tai hyvinvointialueiden keskusjärjestöjä.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT voi, neuvoteltuaan pääsopimuksen osapuolina olevien yhdistysten kanssa, määrätä niiden kuntaa, kuntayhtymää, hyvinvointialuetta tai hyvinvointiyhtymää työnantajana edustavien viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista, joiden osalta virkaehtosopimuksen sitovuuspiiriä on virkaehtosopimuksessa rajoitettu. Ne virat, joiden haltijoiden tehtäviin kuuluu edustaa kuntaa, kuntayhtymää, hyvinvointialuetta tai hyvinvointiyhtymää työnantajana, voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

Kunta, kuntayhtymä, hyvinvointialue tai hyvinvointiyhtymä ei saa muutoin kuin 2 ja 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa taikka 2 §:n 4 momentissa tarkoitettussa yksittäistapauksessa määrätä tai sopia eikä Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT suositella virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan, virkaehtosopimuksessa tarkoitettua työtä suorittavan viranhaltijan palvelussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Mitä 1 ja 5 momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin vain, jos Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT, kunta, kuntayhtymä, hyvinvointialue, hyvinvointiyhtymä, viranhaltijayhdistys

tai viranhaltija ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka jos virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

5 a §

Jos virkaehtosopimuksen soveltamisesta tai viranhaltijan palkasta taikka muusta palvelussuhteen ehdosta päättäminen on virkaehtosopimuksessa jätetty kunnan tai kuntayhtymän harkintaan, voidaan kunnanvaltuuston tai yhtymävaltuuston päätösvaltaa kuntalain (410/2015) 91 §:ssä säädetyn estämättä hallintosäännöllä taikka muutoin kunnanvaltuuston tai yhtymävaltuuston päätöksellä siirtää muulle kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle.

Jos virkaehtosopimuksen soveltamisesta tai viranhaltijan palkasta taikka muusta palvelussuhteen ehdosta päättäminen on virkaehtosopimuksessa jätetty hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän harkintaan, voidaan aluevaltuuston päätösvaltaa hyvinvointialueesta annetun lain (/) 22 §:n estämättä hallintosäännöllä taikka muutoin aluevaltuuston päätöksellä siirtää muulle hyvinvointialueen viranomaiselle.

8 §

Työnsululla tarkoitetaan kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän toimeenpanemaa ja *lakolla* viranhaltijayhdistyksen kuntaan, kuntayhtymään, hyvinvointialueeseen tai hyvinvointiyhtymään kohdistamaa työnseisausta, jonka tarkoituksena on vastapuolen painostaminen työriidassa keskeyttämällä työnseisauksen piiriin kuuluvien viranhaltijoiden kaikkien virkatehtävien suorittaminen.

Kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän ryhtymisestä työnsulkuun päättää Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT.

---

11 §

Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT:n on valvottava, että kunnat, kuntayhtymät, hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät noudattavat tämän lain säännöksiä ja virkaehtosopimuksen määräyksiä. Valvontavelvollisuuteen sovelletaan, mitä 10 §:ssä säädetään viranhaltijayhdistyksen velvollisuudesta valvoa alaisiaan yhdistyksiä.

13 §

Jos Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT tai viranhaltijayhdistys katsoo, että työtaistelutoimenpide voi saattaa yhteiskunnan tärkeät toiminnot vakavaan häiriötilaan eikä neuvotteluissa ole päästy yksimielisyyteen työtaistelutoimenpiteestä luopumisesta tai sen rajoittamisesta, on Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT:lla tai viranhaltijayhdistyksellä oikeus viiden vuorokauden kuluessa työriitojen sovittelusta annetun lain (420/1962) 7 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen saatuaan kirjallisesti ilmoittaa valtakunnansovittelijan toimistoon saattavansa asian asianomaisen virkariitalautakunnan käsiteltäväksi.

Milloin Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT tai viranhaltijayhdistys katsoo työtaistelutoimenpiteen muodostuvan 1 momentissa tarkoitetulla tavalla yhteiskunnalle vaaralliseksi työtaistelun aikana, se voi välittömästi saattaa asian asianomaisen virkariitalautakunnan käsiteltäväksi.

14 §

Kuntien virkariitalautakunta käsittelee kuntien ja kuntayhtymien virkariita-asioita ja hyvinvointialueiden virkariitalautakunta hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien virkariita-asioita. Kummassakin lautakunnassa on kahdeksan jäsentä. Jäsenet, joiden tulee olla kuntien virkariitalautakunnassa kuntien ja kuntayhtymien viranhaltijoiden työoloihin perehtyneitä ja hyvinvointialueiden virkariitalautakunnassa hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien viranhaltijoiden työoloihin perehtyneitä, nimeää valtakunnansovittelija kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Neljä jäsenistä nimetään Kunta- ja hyvinvointialueuetyöntajat KT:n ja neljä asianomaisen alan viranhaltijayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen esityksestä. Kullekin jäsenelle nimetään samojen perusteiden mukaan kaksi henkilökohtaista varajäsentä.

Valtakunnansovittelija määrää jäsenet ja varajäsenet, vaikka Kunta- ja hyvinvointialueuetyöntajat KT tai viranhaltijayhdistykset eivät valtakunnansovittelijan määräämän ajan kuluessa ole tehneet ehdotusta virkariitalautakunnan jäsenistä ja varajäsenistä.

---

15 §

Virkariitalautakunnat kokoontuvat valtakunnansovittelijan kutsusta valitsemaan keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Lautakuntien menot suoritetaan valtion varoista.

19 §

Mitä 13—18 §:ssä säädetään, sovelletaan vain, jos Kunta- ja hyvinvointialueuetyöntajat KT ja asianomainen viranhaltijayhdistys eivät ole keskenään asiasta toisin sopineet.

20 §

Jos Kunta- ja hyvinvointialueuetyöntajat KT, kunta, kuntayhtymä, hyvinvointialue tai hyvinvointiyhtymä menettelee 8 tai 9 §:ssä säädetyn vastaisesti taikka jättää noudattamatta, mitä 11 §:ssä säädetään, on sen, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, maksettava vahingonkorvauksen sijasta hyvityssakko.

Hyvityssakon määrä saa olla Kunta- ja hyvinvointialueuetyöntajat KT:n, kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän ja yhdistyksen osalta enintään 17 300 euroa ja viranhaltijan osalta enintään 69 euroa. Valtioneuvoston tulee Kunta- ja hyvinvointialueuetyöntajat KT:ta ja keskeisiä viranhaltijayhdistyksiä kuultuaan tarkistaa nämä euromäärät rahan arvonnmuutosta vastaavasti kolmivuotiskausittain.

21 §

Hyvityssakkoon tuomittaessa on otettava huomioon vahingon ja syyllisyyden määrä, toisen osapuolen rikkomukseen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen, kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän koko. Erityisestä syystä voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta.

---

25 §

Työtaistelun piiriin kuuluvalla viranhaltijalle ei suoriteta palkkausta eikä muita taloudellisia etuja siltä ajalta, jonka työnteko on estynyt kuntaan, kuntayhtymään, hyvinvointialueeseen tai hyvinvointiyhtymään kohdistetun työtaistelutoimenpiteen vuoksi. Niitä ei myöskään suoriteta kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän toimeenpaneman työnsulun piiriin kuuluvalla viranhaltijalle. Viranhaltijalla on kuitenkin oikeus virka-asunnon käyttämiseen työtaistelun aikana.

28 §

Kunta- ja hyvinvointialue työnantajat KT:n on kuukauden kuluessa virkaehtosopimuksen allekirjoittamisesta toimitettava jäljennös tai tekninen tallenne sopimuksesta työsuojelusta ja sen valvonnasta vastaavalle ministeriölle.

29 §

Muutosta ei saa hakea sellaiseen kuntaan, kuntayhtymään tai hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän viranomaisen päätökseen, joka on tehty kunnan ja hyvinvointialueen virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n 2 momentin nojalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021. Ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen virkaehtosopimuksen määräyksen rikkomiseen ja työtaistelutoimenpiteeseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Naantalissa 29.6.2021

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru